

Minden zenekarnak meg kell találnia a saját feladatát

„A zenekari igazgatók már elkészítették a saját javaslatukat a minőségbiztosítási rendszerrel kapcsolatban.”

A 2009. évben a válság ellenére rendkívül sikeres évet zárt a MÁV Szimfonikus Zenekar. Az eredményes működés feltételeiről kérdeztük Lendvai Györgyöt a zenekar ügyvezető igazgatóját.

■ *2009 nagyon jó éve volt a MÁV Szimfonikus Zenekarnak. Több külföldi turnén is részt vettek és az itthoni belépődíjas hangversenyek száma is megaladta a százat.*

– Ez érdekes, mert a 2008. év a külföldi vendégszereplések tekintetében kevésbé volt sikeres, mindössze három-négy kisebb, néhány napos turnén vettünk részt. Az elmúlt évben viszont kétszer jártunk Dél-Amerikában, egyszer Kínában, emellett pedig kisebb turnékon is szerepeltünk a környező országokban. Általában minden évben elutazunk egy-két nagyobb hangversenykörútra. Az elmúlt években többször jártunk Japánban és Cipruson. Ezen kívül rendszeresen fellépünk nemzetközi fesztiválokon. Jó kapcsolatot ápolunk több külföldi impresszárióval. Luciano Pavarottinak is számos emlékezetes turnét köszönhet a zenekar, elsősorban Németországban és Olaszországban. Nagyon szerette a mi zenekarunkat.

■ *Most, hogy bezárt a Zeneakadémia, mi az állandó koncerthelyszínük?*

– A Fővárosi Operettszínház. Csaknem ugyanannyi férőhellyel rendelkezik, mint a Zeneakadémia Nagyterme és akusztikailag is megfelelő.

■ *Nem gondoltak arra, hogy egy-egy programot esetleg megismételjenek?*

– Ennek akkor lenne létjogosultsága, ha lenne elegendő hangversenyterem Budapesten. A Művészetek Palotájában három évre előre be van táblázva a hangversenyterem, ezen kívül a háznak rezidens zenekara is van. Mivel több zenekar is aspirál a koncertteremre, természetes, hogy mire a mi zenekarunk odajut, a hétvégi időpontokat már lefoglalták. Évadonként négy hangversenyt adunk a Művészetek Palotájában, különböző műsorokkal. Ha önálló székházzal és hangversenyteremmel ren-

delkezne a zenekar, az természetesen egy más helyzet lenne. Akkor lehetne kísérletezni, és vállalni a kockázatot, mivel ezt a második hangversenyt nem terhelnék a terembérlet és a hangszerszállítás költségei.

■ *Ön szerint egyébként lennének még alternatív lehetőségek koncertek rendezésére Budapesten?*

– Nem nagyon. Az Olasz Intézet kivételével gyakorlatilag nem nagyon tudok ilyet mondani. Sem méreténél, sem akusztikájánál fogva. A Zeneakadémia minden szempontból ideális volt számunkra, ezért is választottuk helyette az Operettszínházat, mert ott nagyjából hasonlóak az adottságok. De ha lenne is megfelelő terem, nem szabad arról elfeledkezni, hogy ma Magyarországon egy zenekar működésének költségei a nyugat-európai árak alsó határát súrolják, miközben a jegyárakkal nem tudjuk elérni a 30–50 eurós árakat, mert a klasszikus zene iránt érdeklődő hazai közönség ezt az árat nem tudja megfizetni.

■ *A gazdasági szakemberek, akik racionalitásra helyezik a fő hangsúlyt többnyire mindig azzal érvelnek, hogy nincs átjárás a zenekarok hallgatósa között, minden zenekarnak megvan a maga állandó közönsége, ha úgy tetszik szurkolótábora.*

– Én is ugyanezt mondom, csak éppen fordítva. Vagyis minden zenekarnak megvan az a saját közönségbázisa, amire biztosan építhet, és amelyik megtölti a hangversenytermet. Mondok egy példát: ha bérleten kívüli előadást csinálunk, tavaly véletlenül úgy hozta a sors, hogy hat bérleten kívüli előadást csináltunk, nagy műsorokkal, Beethovennel, Kocsis Zoltánnal. És mind a hat koncertet megtöltöttük, túlnyomórészt a mi, saját közönségünkkel, ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy akár még egy bérleti sorozatot is meghirdethettünk vol-

na. Vagyis a mi közönségünk nem ment el máshova Beethoven-estet vagy Kocsis Zoltánt hallgatni, de az általunk meghirdetett koncertekre megváltotta a jegyet. Van egy külföldi impresszárió barátom, aki azt mondja, hogy azért szereti Budapestet, mert itt minden zenekarnak megvan a saját szurkolótábora, és ez szerintem is így van jól.

■ *Ennek lehet az a magyarázata, hogy a fővárosi zenekarok többségének létrejötté valamilyen ágazati szakszervezetre nyúlik vissza és az ehhez az ágazathoz tartozó egykori dolgozók, mai nyugdíjasok, továbbra is hűségesen kötődnek a „saját” zenekarukhoz?*

– Ez a mi zenekarunk esetében is abszolút megfigyelhető. Tehát a régi vasutasok jönnek, de ugyanakkor rengeteg a pedagógus, arányaiban elég sok, és nagyon sok az orvos. Nyugdíjas orvosok főleg, és nagyon sok diák van, és természetesen a vasutasok. Magától értetődően mi vasutas igazolványra adunk kedvezményes bérletet, tehát igazából nem tudjuk, hogy, aki vasutas igazolvánnyal vált bérletet, az valóban vasutas-e, csak amikor a bérleti kartonjára rávezetjük a nevet, akkor tűnik fel, hogy nyugdíjas vasutas igazolványt mutat és 1992-ben született. De ez persze nem jelent igazából problémát, mi örülünk mindenkinek. Pillanatnyilag a Fesztiválzenekar az egyetlen, amelyik háromszor eljártssa ugyanazt a műsort, de náluk egy jegy kerül annyiba, mint nálunk egy bérlet.

■ *Tebát például a pedagógus közönség azért jön önközz, mert itt elérhető áron tud bérletet váltani?*

– Így van. De a többi nagy fővárosi szimfonikus zenekaroktól is évente kaptunk tízesével bérletet, ahogy elég ütemesen emelték az árakat, a közönség egy része jött azzal, hogy ott már nem tudja megfizetni a hangversenybérletet. A hűséget egyedül csak az ár tudja felülmúlni.

■ *Mennyire számíthatnak támogatókra, szponzorokra?*

– A mi zenekarunk alapítványi formában működik, a zenekari muzikusaink is alapítványi dolgozók. Bizonyos fokig a MÁV Zenekar megtestesíti a vegyes finanszírozású önálló gazdasági modellt, hiszen az állami hozzájárulás aránya pillanatnyilag körülbelül 10%. A költségvetés többi hányada egy állami nagyvállalattól, egy multinacionális nagyvállalattól, saját bevételekből és egyéb forrásokból tevődik össze.

■ *A nemrégiben elfogadott művészeti törvény hogyan érinti Önöket a finanszírozás tekintetében?*

– Mivel a törvény az I. kategóriába tartozás feltételét nem a tényleges működés paramétereit, hanem az önkormányzati fenntartás alapján határozza meg, ezért a fővárosi székhelyű zenekarok közül többen elesnek attól a támogatástól, amit az állam az önkormányzati fenntartású zenekaroknak garantál. Ugyanakkor mégsem vagyunk teljesen kizárva ebből a támogatásból, mivel lehetőség van arra, hogy egy önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződés alapján bekerülhessünk ebbe a körbe. A támogatás elosztásánál azonban megint csak rosszabbul járunk, mivel a rendelkezésre álló keret 50%-át annak megfelelően osztják szét a zenekarok között, hogy mennyi pénzt ad az önkormányzat. Magától értetődik, hogy vidéken egy önkormányzati fenntartású zenekar többszázezer forint támogatást kap az ottani önkormányzattól, amire a fővárosi zenekarok nem számíthatnak. Nekünk is van az újpesti önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződésünk, aminek nagyon örülünk és elégedettek vagyunk vele, és aminek köszönhetően Újpesten is van egy közönségbázisunk, de természetesen, hogy nem számolunk – nem is számolhatunk – olyan mértékű anyagi támogatással, mint amennyivel a vidéken működő, nagyjából önkormányzati fenntartású zenekarok gazdálkodnak. Ennek következtében az államtól kapott támogatás is arányosan kevesebb, miközben az önkormányzati zenekarok lényegesen alacsonyabb rezsiköltséggel működnek. Gondolok itt arra, hogy saját székházzal és koncertteremmel rendelkeznek, alacsonyabbak a szállítási költségek, és az adminisztrációs feladatok nagyobb részét is az önkormányzati szervek apparátusa, illetve a Filharmónia helyi kirendeltsége végzi el számukra. Én úgy gondolom, hogy a mi zenekarunk nem attól I. kategóriás zenekar, hogy rendelkezik egy fővárosi önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződéssel, hanem attól, hogy évente 100-110 hangversenyt ad, beviszi az embereket a hangversenyterembe, lemezfelvételeket készít, hangversenykörutakon vesz részt, öregbíti az ország jó hírét külföldön és ez által mind-mind értéket teremt. A törvény szelleme is azt sugallja, hogy a kultúra-teremtés, az értékkeremtés mellé álljon, ennek pedig ellentmond az, hogy adminisztratív kritériumok alapján határozza

meg a támogatás mértékét. Egyébként a mi szerződésünk is egy állami szolgáltató vállalattal ugyanolyan elemeket tartalmaz, mint mondjuk egy megyei önkormányzattal kötött szerződés, vagyis nagyzenekari koncertek, ifjúság nevelése, értékkeremtés. Pontosan ugyanaz, mint amit a törvény is megfogalmaz. Ez szerintem attól függetlenül, hogy hol és milyen keretek között valósul meg, egyaránt támogatásra érdemes. Egy dolog számít: a minőség.

■ *Ha már a minőséget említette, létezik-e valamilyen minőségbiztosítási rendszer a zenekarban?*

– Egyelőre még nem dolgoztunk ki ilyen rendszert, arra várunk, hogy létrejöjjön az ágazati megállapodás, de mindenképpen szándékunkban áll kidolgozni ilyet. A Művészeti Törvény megszületésével sok kérdés a rendeződés útjára lépett, hiszen a törvény a próbajátékokkal kapcsolatos elemeket is tartalmaz, aminek alapján ki lehet dolgozni egy egységes ágazati megállapodást. A zenekari igazgatók már elkészítették a saját javaslatukat ezzel kapcsolatban. Most arra várunk, hogy megszülessen az a közös ágazati szabályozás a szakszervezet és a Zenekari Szövetség között, ami a törvény helyett, de annak rendelkezései alapján részletesen meghatározza a zenekarok számára a minőségi munka kritériumait. Amennyiben mégsem jön létre egységes, valamennyi zenekarra érvényes ágazati szabályozás, akkor a saját zenekarunkra vonatkoztatva ki fogjuk dolgozni azt, és a szakszervezettel való egyeztetés után beépítjük a kollektív szerződésbe. Annyit azonban már most örömmel állíthatok, hogy az utóbbi két-három évben rengeteget javult a zenekar munkamorálja, nagyon keményen dolgozunk. Valamennyi zenekari tag érzi azt az erkölcsi késztetést, hogy olyan időkben, amikor az egyik legnagyobb állami szolgáltató vállalat, a vasút minden területen igyekszik racionalizálni a működését, akkor a zenekar egyik fő feladata, hogy színvonalával, és nemzetközi tekintélyével öregbítse a márkanévet. Egy zenekar működésének költsége éves szinten egy kilométer autópálya építésének felel meg. Erkölcsi tekintetben viszont felbecsülhetetlen az a szellemi tőke, amit egy ország, egy város, vagy egy brand hírneve, elismertsége érdekében egy jól működő szimfonikus zenekar kamatoztatni képes.

Kaisinger Rita